prurbat: luxuria inquinat. Qui si adipisci cęlestia regna p bella psecutionũ nõ possum⁹: hocipsũ nobis turpe sit q deũ nolum⁹ saltẽ p pacẽ sequi. Ecce nulli nostrũ hoc tpe dicit de⁹: p me morere: sed illici/a tñ modo in te desideria occide. Qui g̃ in pace subijcere carnis desideria nolumus: qũ in bello p deo ipsã carnẽ daremus:

Al. this q abũdanter faciunt

Hoc totũ vsq; huc est de verbis Gregorij. Qui g̃ carnis desideria non occidunt: sed amant delitias / diuitias et honores: quid dicẽt dño in illo districto examine/ vbi veritatẽ requiret dñs: Diligamus g̃ eum etiã sicut dilexit nos: ⁊ in tpe pacis sim⁹ imitatores dilectiõis ei⁹: sicut dixit aplus: ita vt nosmetipsos tradam⁹ pęnitẽtię ꝓpter amorẽ ei⁹: Cui⁹ formã ipse dedit/ Matth. xvj. d. Si q̃s vult post me venire/ abneget semetipsũ ⁊ tollat crucẽ suã. Tria dicit: Semetipsum: Nõ em̃ in se habet corp⁹ ⁊ spiritũ. Nõ tũ ad corpus dicit: Abneget se. s. relinquendo diuitias et delitias. In spũ autem sunt duo. s. intellectus ⁊ affectus. Intellect⁹ iudicat: ⁊ affect⁹ appetit ⁊ vult. Debet g̃ abnegare nõ solũ se: sed semet / vt spm̃ abneget q̃tũ ad ꝓpriã voluntatẽ quę est ĩ affectu: et etiã semetipsũ/ vt abneget ꝓpriũ sensum qui est ĩ intellectu: Et sic abnegãs semetipsum/ tollat crucẽ. s. pęnitentiã: et sequat dñm. Hoc facere ẽ semetipsũ sãctificare/ vt sit sãct⁹: et diligat deũ: q̃ dicit hic: Diligite dñm oẽs sancti eius: et non dicit sancti simplicit/ sed addit/ eius: q̃ philosophi sancti fuerũt. i. sine terra: sed non ei⁹. ij. Timoth. ij. c. Mouit dñs q̃ sunt eius. Et ille est bñ sanct⁹. i. sine terra: q̃ relinquit p dño terrã corpis q̃tum ad amorẽ priuatũ: et terrã cordis q̃tũ ad alia duo. s. q̃tũ ad volũtatẽ ꝓpam ⁊ ꝓpriũ sensũ. Et h̃ ẽ vere diligere deũ: q̃ hoc est diligere ex toto corde/ ex tota aĩa/ ⁊ ex tota fortitudine: Deut. vj. a. Q̃d sic exponit beat⁹ Bern̄. Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo. i. dulciter: ex tota aĩa. i. prudẽter: tota fortitudine. i. fortiter. Dulciter amat deũ: q̃ ei⁹ dulcedinẽ p̃ponit delitijs carnis ⁊ diuitijs tẽporalibus. Prudẽter: qui ꝓpriũ sensũ relinquit ꝓpter illũ. Unde. j. Cor. iij. d. Si q̃s videt inter vos esse sapiẽs in hoc sęculo/ stultus fiat vt sit sapiẽs. Fortiter diligit eũ: q̃ a volũtate ꝓpria se auertit: vt dicat ei/ sicut dixit p eo: Nõ sicut ego volo: sed sicut tu. Sic g̃ vere diligimus dñm: Qm̃ veritatẽ: vitę/ doctrinę/ iusticię: Requiret dñs. Et cũ inq̃sierit ⁊ req̃sierit: nũquid impuni/tũ dimittet q̃d min⁹ inuenerit: Nõ. Unde addit: a Et retribuet abundãter: pęnã infligẽdo: b Faciẽtibus superbiã. i. quodcũq; peccatũ: q̃ in quolibet est superbia ⁊ cõtempt⁹ dei. Et legat hęc dictio/ abundãter/ cum reduplicatiõe: sic: Retribuet abundãter faciẽtib⁹ abundãter. De abũdãtia hui⁹ retributionis/ Apocl. xviij. b. Reddite illi sicut illa reddidit: ⁊ duplicate duplicia ꝓ m̃ opa eius: q̃ntũ glorificauit se ⁊ in delitijs fuit: tãtũ date illi tormentũ ⁊ luctũ. Osee. v. b. Respõdebit arrogãtia israel in facie eius. c Viriliter agite. Supra hortat⁹ est ad amorẽ ⁊ dilectionẽ dei: Hic monet ad opationẽ/ ne sit amor ociosus. Unde dicit Greg⁹. Amor dei ociosus non est: operat em̃ magna si est: si autẽ opari renuit/ amor nõ est. Item Greg⁹. Probatio dilectiõis/ exhibitio est opis. j. Joh. iij. d. Nõ diligam⁹ ꝓbo nec lingua: sed ope ⁊ veritate. Nec dicit: Virilia agite: sed viriliter. Sũt em̃ q̃ virilia ⁊ fortia opa faciũt: sed nõ virilit: vt desides religiosi ⁊ oẽs hypocritę: q̃ molles sũt ⁊ palpãtibus se exponũt. s. laudãtib⁹. Unde dicit Greg⁹. Arrogãtes hũanis laudib⁹ mollia corda p̃stituũt/ ⁊ suis amorib⁹ corrũpunt: Si aũt virilit viuerẽt: nullę laudes eor animos virtiarẽt. Prouerb. xviij. b. Qui mollis ⁊ dissolut⁹ est in opere suo: frater est sua opera dissipãtis. Ideo bñ dicit: Viriliter agite: q̃d est auelli a mũdo/ a carne/ a parẽtib⁹/ a seipso. g̃. Expecta dñm/ viriliter age. ij. Paral. xxxij. b. Viriliter agite ⁊ ꝓfortamini ⁊ nolite timere. Multi agunt/ sed muliebriter: q̃ cũ mulierib⁹ est eor cõuersatio. Osee. iiij. c. Ipsi cũ mulieribus cõuersabant: ⁊ cum effęminatis sacrificabãt. Et ne deficiatis ĩ labore: d Cõfortet cor vestrũ:

Epb. 5. a.

Triplex abnegatio

Quis vere dicat sanct⁹

Matth. 26. d.

Ps. 26.

a ⁊ rẽtribuet abundanter fãci-
b entibus superbiã. Viriliter
c agite ⁊ cõfortet cor vestrũ:
d omnes qui speratis in do-
mino.

Intellectus Dauid.

f b Eãti quorũ / XXXI.
g remisse sũt iniq̃tates:

scz spe pręmij. Unde addit: e Omnes q̃ speratis in domino. Unde dicit aplus Gal. vj. c. Bonũ faciẽtes nõ deficiamus: tempore em̃ suo metem⁹ nõ deficiẽtes. ij. Corinth. iiij. d. Propter q̃d non deficimus: sed licz is q̃ foris est hõ noster corrumpat: tñ is q̃ intus est renouat de die in die. Id em̃ q̃d in p̃senti est momentaneũ ⁊ leue tribulatiõis nostrę: sup̃ modũ in sublimitate ęternũ glorię pondus opabit in nobis/ nõ cõtemplantib⁹ nobis q̃ vident: sed q̃ nõ vident. Quę em̃ vident temporalia sunt: quę autẽ non vident/ ęterna: Ad quę nos pducat iesus christus: amẽ.

De pe. dit. 3. c. illud

Expositio Ps. XXXI.

b Eati quorũ ⁊c. Titulus. Intellectus dauid. Supra egit ꝓpheta in psona iusti ⁊ ecclesię de psecutiõibus quas patit iustus ⁊ ecclesia: ⁊ de remedio cõtra eas. Sed q̃ vt dicit Esa. xxviij. e. Uexatio dabit intellectum auditui: Ideo agit hic de intellectu. Unde is est sensus tituli. Hic est intellectus dauid. i. pęnitẽtis: cuius psona vl cui scribit / vt se peccatorẽ esse intelligat/ ⁊ peccata accuset. Bona etiã si qua facit/ intelligat a deo esse/ et deo attribuat. Et est psalm⁹ iste secũdus psalmor pęnitentialiũ: In quorũ primo egit de cõtritione: In isto autem secũdo agit de confessione. Intentione monet ad pęnitentiã. Modus talis est: Quadripertitus est psalmus iste. Primo dicit initium boni esse per indulgentiam dei: ⁊ se fuisse miserum per peccatum: sed conuersum dei auxilio. Secundo agit de confessione: ibi: Delictum meum. Tertio/ pęnitudinem commendat ibi: Pro hac orabit. Quarto ponit lętum finem: vbi dicit deũ dare intellectũ: ibi: Intellectum tibi dabo. Primo ergo iustificationẽ deo attribuit/ dicens: f Beati quorum remisse: id est dimisse: g Sunt iniquitates. Et bene Beati: quia econuerso: habentes peccata/ miseri sunt et in angustia constituti. Unde Prouerb. xiij. d. Justicia eleuat egenum: miseros facit peccatũ populos. Esaię. lvij. d. Non est pax impijs. Sed q̃ sine peccato sunt habent eam. Unde Joh. xiiij. d. Pacẽ relinquo vobis/ pacẽ meã do vobis. Pax multa diligẽtibus legem tuã. Item/ Beati: quia eis omnia optata succedunt. Non em̃ oprant nisi illud vnum quod necessariũ est: Luc. x. g. Et in Ps. Unã petij ⁊c. Peccatoribus autem ecõuerso. Nec enim habent in peccato refectionem/ q̃d maxime desiderant. Unde Hieronym⁹. Voluptas habita/ famẽ non satietatem parit. Sic ergo Beati/ sunt: quorum remisse sunt iniquitates. Remisse: id est dissolutę igne cõtritionis: iniquitates supadditę: id est peccata actualia: quę in cõtritione eneruant ⁊ remittunt/ vt vim nõ habeant: in cõfessione occidunt/ vt iam non viuant: in satisfactione autẽ adnihilant/ vt non reuiuiscant/ nec in pęna/ nec in culpa. Et de his tribus dicitur hic: vt patebit. De primo ergo dicit: Beati quorum remisse sunt iniquitates: per ignem cõtritionis: sicut remittit duricia ferri ꝑ ignem. Unde Job. xxviij. a. Lapis calore solutus in ęs vertit. Per lapidem significat cor durũ peccatoris: qui solutus calore: id est igne spũssancti/ ęstuare faciente in cõtritione: in ęs cõuertit: id est ad sonum cõfessionis perducit: ⁊ sic remittunt. Sed ⁊ moriunt peccata: Unde Eccli. iij. b. In die tribulatiõis cõ-

Ps. 118.

Ps. 26.

Partitio psalmi

memorabit tui:

Potest etiã totum legi aliter: f Beati quorũ remisse sunt iniq̃tates. i. modicę ⁊ min⁹ enormes sũt: hi sunt beati. i. min⁹ infęlices q̃ qui grauia peccata ⁊ enormia cõmiserũt: sicut illi de quib⁹ Osee. ix. b. Profũde peccauerũt sicut in diebus gabaa. Matth. xj. c. Uę tibi corozaim: vę tibi bethsaida: q̃ si in tyro ⁊ sidone factę fuissẽt virtutes q̃ factę sũt in vobis: olim in cilicio ⁊ cinere pęnitentiã ęgissent: Verũtñ tyro ⁊ sidoni remissi⁹ erit in die iudicij q̃ vobis. Quare: nisi q̃ remissius peccauerũt. Et ita beati sunt hi respectu illorũ: sicut Eęch. xvj. f. Uicisti sorores tuas peccatis tuis / sceleratius

Aliter

* agens ab eis:

memorabiĺ tui: ⁊ sicut in sereno glacies soluenĺ pctā tua. In die tribulatiōis. i. in caloze spūs ꝓtribulati. Et fm hoc legitur ꝗ de iniq̃tatib⁹ supadditis. Vel pōt aliter legi de iniq̃tatibus innatis sic: Beati quoꝝ remisse sunt iniq̃tates/innatę. i. pctm̃ oziginale ⁊ fomes: Remisse. i. refrigerate. Ps. Remitte mihi vt refrigerer: pzius q̃ abeam: ⁊ ampli⁹ nō ero. Si enī non remittitur et refrigeraĺ per carnis macerationez: ignis iste fomitis/post q̃ etiam extinctū est peccatū oziginale per baptismū/totum deuozat ⁊ inflammat. Unde cōqueriĺ Jobel. j. d. Ad te dñe clamabo: quia ignis comedit speciosa deserti: ⁊ flāma: id est ꝓcupiscentia oziēs ex fomite (Ps. Vox dñi intercidentĺ flāmam ignis) succendit oīa ligna regionis. Secūdo attribuit deo deletionē peccati/cum subiungit: a Et quozum tecta sunt peccata: id est opta: et hoc fit ꝑ ꝓfessionem: Qui enim detegit deo peccata in ꝓfessiōe: tegit illa diabolo/vt nō possit legere ea amplius in chirographo suo: nec accusare in die iudicij. Unde in Ps. Reuela dño viam tuam ⁊ spera in eo/et ipse faciet: illud qd̄ sequiĺ: Educet quasi lumen iusticiā tuam: et iudiciū tuū tanq̃ meridiem: id est in die iudicij ostēdet te iustum esse. Illi autez qui tegēdo dño: non tegunt diabolo peccata sua: econtrario maledicti sunt: qz qd̄ modo tegunt celando/reuelabiĺ in die iudicij. Ecech. xvj. e. Nuda bo ignominiā tuam coz̄am eis. Osee. ij. a. Statuam eam nudam fm diem natiuitatĺ suę. Unde dñs maledicit eis/Esa. xxix. e. Uę qui profundi estis cozde vt a dño abscōdatis cōsilium: quoꝝ sunt in tenebzis opa: et dicūt quis videt nos: ⁊c. Postea tertio attribuit deo plenariā pctōꝝ remissiones: quę impetratur a dño ꝑ satisfactionē. Unde sequiĺ: b Btūs vir cui non imputauit dñs peccatū: nec quātū ad culpam/nec quātū ad pęnā: cum satisfecit homo pro eo. In ꝓtritiōe aūt ⁊ ꝓfessione licet culpa dimittaĺ/non tm̃ pęna: nisi forte in aliquo sit tantus doloz cozdis in ꝓtritione vt sufficiat ad satisfactionē. Et satisfactio possit dici: sic̄ fozt assis fuit ī magdalena ⁊ in petro. Et ꝓuenienĺ talis cui nō imputaĺ peccatū ꝑ satisfactionē emēdatū/ vocaĺ vir: cū dic̄/ Btūs vir cui non imputauit dñs peccatū. Oportet enī q̃ homo fortis sit/qui bñ vult satisfacere: sicut fortis fuit ad peccatum ꝓpetrandū. Unde monet apl's Roma. vj. d. Sicut exhibuistis mēbza vestra seruire īmūdicię ⁊ iniq̃tati ad iniq̃tatē: ita nūc exhibete mēbza vza seruire iusticię in sctificationem. Et Esa. xl. g. Qui sperāt ī dño mutabūt fozitudinē. Qd̄ manifestius delarat/cū subiūgit: c Nec est in spiritu eius dolus. Dolus enī esset in spū eius/ si qd̄ dolet ⁊ confitetur/ emēdare virilic̄ nō vellet: qd̄ inuit dñs ꝓtra hypocritas ⁊ dolosos/dicēs: Matth. vij. c. Ex fructib⁹ eoꝝ cognoscetĺ eos: Omis arboz q̃ nō facit fructū bonū/excideĺ ⁊ ī ignē mittetur. Non enī sufficit ꝓducere flozē siue germē cogitatiōis in cōtritione ⁊ ꝓposito cozrigēdi/et folia verboꝝ in ꝓfessione ⁊ ꝑmissione satisfaciēdi: nisi sequaĺ fruct⁹ opis in satisfactione si tempus habeaĺ. Uñ q̃si explanās subiūgit dñs ibi Matth. vij. c. Nō omis q̃ dicit mihi dñe dñe/intrabit in regnū cęloꝝ: sed q̃ facit volūtatē pātis mei q̃ in cęlis ē: ipse intrabit in regnū cęloꝝ. q. d. non sufficit mihi dicere/ dñe in cozde per ꝓtritionē: et dñe in oze ꝑ ꝓfessionē: nisi dicaĺ tertio/dñe ꝑ satisfactionē. Pōt tm̃ ⁊ debet istud qd̄ dicit: Nec ē in spū ei⁹ dol⁹/ referri ad qlibet illoꝝ triū. s. ad ꝓtritionē/⁊ ꝓfessionē/⁊ satisfactionē. s. vt sit ver⁹ doloz in ꝓtritiōe: vera accusatio in confessione: vera ponderatio in satisfactiōe. Et hęc oīa attribuit hic ꝓpha dono dei: qz hō ad hęc nō sufficit nisi de⁹ iuuet eū: qz omis hō mēdax. Uñ bñ dz Joh. j. g. Uidit iesus nathanael venientē ad se: et dixit de eo: Hic est vere israelita: in q̃ dolus non ē. Nathanael interpṙtaĺ donū dei: ⁊ significat pęnitentē: q̃ dono gr̄ę dei visitaĺ/⁊ a deo hebzęoꝝ vocaĺ: Exo. v. a. ad deū venire festinat ꝑ viam illoꝝ triū dierū: ꝓtritionis/ ꝓfessiōis/⁊ satisfactiōis. Sed tūc ē vere israelita in q̃ dol⁹ nō est: quando sine simulatione dirigitur cum deo illa via: vt in veritate contritionis ⁊ confessionis ⁊ satisfactionis perficiat viam suam. Ps. Dirige me in veitate tua. Scōm autem q̃ illud: Beati quorum remisse sunt iniquitates/legitur/ vt pzędictū est/de iniq̃tate innata: qd̄ postea sequitur: et q̃ꝝ tecta sūt pctā/ legiĺ de pctis actualibus. Et ꝗ qd̄ sequiĺ: Beat⁹ vir cui nō iputauit dñs peccatū/legitur de pctis omissiōis ⁊ ignozātię.

Aliter

Ps. 31.

a Et quozū tecta sūt peccata.
b Beatus vir cui non imputauit dñs peccatum: nec est
c in spiritu eius dolus. Quoniaz tacui inueterauerūt ossa
e mea: † dum clamarē tota die.

Ps. 24.

De pe. dis. 1. c. voluissent

Al. † acclamando me

* agens ab eis: iustificatę sunt enī a te a Et quozū tecta sunt peccata. i. qui occulte peccauerūt: quia si nō caste tū caute. Qd̄ est ꝓtra quosdam qui aperte peccant: quozū respectu qui occulte peccant/beati sūt. Unde Esa. ij. b. Peccatum suū quasi sodoma ꝓdicauerūt/nec absconderūt. Et iō sequiĺ: Uę eis/qz reddita sūt eis mala. i. reddenĺ. Ecce fm q̃d dicunĺ beati hi: q̃ in ꝓspectu hoīm vel parū peccāt/vt primi: vel occulte peccāt/vt secūdi. Sed simplicit btūs ē ille q̃ cozā deo non est pctōz: qui scrutatur cozda ⁊ renes. Unde sequiĺ: b Beatus vir cui nō imputauit dñs pctm̃. q. d. ꝑ dictis duob⁹ generib⁹ hominū: qui. s. vel remisse vel occulte peccāt: nō imputāt hoīes pctā: et ideo dicunĺ quodāmodo beati/qz min⁹ peccāt: Sz ille simplicit est vir ⁊ btūs/cui non imputauit ipse dñs pctm̃: c Nec est in spiritu ei⁹ dolus: q̃si in spū alioꝝ interiori est dolus: qz mali sunt interius licet nō videanĺ exterius. Sz iste dolū nō habet q̃ bonus est: et intus/vbi deus videt: ⁊ exteri⁹/vbi hoīes videt. Unde. j. Peť. ij. a. Deponētes omnē maliciā ⁊ omnē dolū. Maliciā: scilicet exteri⁹: dolū interi⁹. Et post addit: Quasi modo geniti infantes rōnabiles sine dolo. Infantes enī ita sunt simplices ⁊ īnocētes interius/sicut exterius. Et ꝗ ē q̃ dicit: Rationabiles sine dolo. Rationabiles enī ducti ratione: exteriuś peccare erubescūt: Non sicut aīalia bzuta/quę nō erubescūt si videanĺ coire/vel fimo suo maculare/vel hmōi. Sine dolo/ interiori. In spū dei est bonitas: in spiritu diaboli falsitas: in spiritu mūdi vanitas. De primo: Spiritus tuus bonus. De scdo. iij. Regl. vltl. d. Ero spiritus mēdax in oze omniū ꝑphetarū eius. De tertio. j. Corl. ij. c. Nos autē spiritū hui⁹ mundi nō accepimus. d Quoniam tacui. Supra dixit in generali beatū esse qui pctā deleuit ꝑ pęnitētiam/⁊ pręcipue ꝑ cōfessionē: Hic autem descēdit et specificat in seipso: Primo ostēdēs se fuisse factū misez ꝑ pctm̃: ⁊ postmodū dei auxilio ꝑ ꝓfessionē pctm̃ suū deleuisse. Uñ dic̄: Qm̃ tacui/ non confitēdo pctā. Vel/ Tacui/olim a confessiōe pctōzuz: e Inueterauerūt ossa mea. i. virtutes animę ꝑ pctm̃ fractę: in fractione ⁊ vetustate ꝑdurauerunt. q. d. qm̃ vulnera ⁊ fracturam ossium nō ostēdi medico/non sum sanat⁹: ꝗ eo periculosioz/quo vetustioz ē fractura. Ps. Inueteraui inť omnes inimicos meos. Baruch. iij. b. Quid ē israel q̃ inueterasti in terra aliena ⁊c. Heb. viij. d. Qd̄ antiquaĺ ⁊ senescit ꝑpe interitum est. Greg⁹. Si medicinam expectas: oportet vt vuln⁹ detegas. Itē idē Greg⁹. Dum putredo q̃ intus feruet eijciť: ad salutē vuln⁹ aperiť. Hāc autē taciturnitatē ꝓcurat lupus spiritualis. i. diabol⁹/ne si clamauerint post eum/ effugetur de cozdib⁹ eozum. Nec solū ꝑ mali occultationē cozrūpi potest: ꝗ etiam ꝑ boni ostēsionē: Dum enim malum abscōditur/reseruatur: dum ꝓ bonū ꝑ vanam gloziam ostentatur ꝑditur: Quia sicut dicit Greg⁹. deꝑdari desiderat qui thesaurum in via publice portat. Et ideo d̄ ostētatione adiūgit: f Dum clamarem/ꝑ iactantiam: g Tota die. q. d. in his duobus inueteratus ⁊ debilitatus sum: q̃ mali copiaz habui/vtpote q̃ seruaui occultum: ⁊ boni ecōtrario inopiam habui/qd̄ ꝑ laude vana venale exposui. Et hoc non in parte: sed in toto. Unde dicit: Tota die: id est quicquid ibi lucidū et pulchzum erat ostentaui. Sicut ecechias. iiij. Regl. xx. c. dicit: Omnia quęcunq̃ sunt in domo mea viderunt: Neq̃ enim est quod non monstrauerim eis in thesauris meis ⁊c.

Aliter

Apocl. 2. f. Hiere. 17. b.

Ps. 142.

Ps. 6.

Ps. 115.

# Psalmus

Tacere
- Dei
  - Dissimulare. Esa. xlij. c. Tacui/semp silui ꝛc. Esa. lvij. c. Ego tacens ꝛ quasi non videns.
  - Pnitētiā differre. j. Ne taceas necꝫ cōpescar deus. Habacuk. j. d. Quare taces impio ꝓculcāte iustiorē se:
  - Ps. 82. Non exaudire. ē. Ne quādo taceas a me. Esa. lxiij. d.
  - Ps. 27 Nunquid super his continebis te:
- Christi
  - Patienter ferre. Esa. liij. c. Quasi agnus coram tondē/te se obmutescet ꝛ non aperiet os suum.
  - Doctrinam differre. Job. xvj. c. Multa habeo vobis dicere: sed nō potestis portare modo.
- Mois puri
  - Ex obediētia. Esa. xxxij. d. Cultus iusticię silentiū. Esa. xxx. d. In silentio ꝛ spe erit fortitudo vestra.
  - Ex ignorantia. Eccj. xx. a. Est tacens non habens sen/(sum loquelę.
  - Ex prouidentia. Prouerb. xvij. d. Stultus si tacuerit/ sapiens reputabit.
- Mois mali
  - A laude. Esa. lxij. a. Propt sion nō tacebo. Esa. vj. b.
  - A confessione. Hiere. iiij. e. Non (Uę mihi qz tacui. tacebo: quoniam vocem tubę audiuit anima mea.
  - A correctiōe. Eccj. xx. d. Quasi murꝰ ī ore auertet cor/rectionē. j. Regꝫ. iij. c. Heli nō corripuerat filios suos.
  - Ab ore. Hester. iiij. d. Si nūc siluerꝫ: p aliā occasio/
  - Ex adulatiōe. Eccj. xiij. d. Diues (nē liberabūt iudęi. locutus est ꝛ omēs tacuerunt.
  - Ex infidelitate. Amos. vj. d. Tace ꝛ nō recorderꝫ noīs
  - Ex humano timore. Hiere. xlviij. a. Silens (dñi. conticesces/sequeturqꝫ te gladius.
  - Et mala conscientia. Matth. xxij. b. At ille obmutuit.
  - Ex negligentia. Prouerb. xj. d. Qui abscondit frumen/ta maledicetur in populis.
  - Ex desperatione. Esa. xlvij. a. Surge/tace/intra tene/bras filia chaldęorum.
- Silentium
  - Caurelę. Eccs. iij. b. Est tempus tacendi.
  - Sapiētię. Ecc. xxxvij. c. Pater vero tacitꝰ rem ꝓsiderabat.
  - Reuerētię. j. Corꝫ. xiiij. g. Mulieres taceāt ī ecclesia. Eccj. xxxij. b. Audi tacēs/ꝛ pro reuerētia accedet tibi bona gra.
  - Contemplatiōis. Thren. iij. d. Sedebit solitarius ꝛ tacebit.
  - Consensus. Nume. xxx. c. Si audierit vir ꝛ tacuerit nec con/tradixerit: reddet qd promisit.
  - Interdicti. Eçech. iij. g. Eris mutus.
  - Patientię. Eccj. xiij. a. Pauper Iesus tacebit.
  - Condescensionis. j. Corꝫ. iij. a. Nō potui vobis loqui quasi Maris. Marci. iiij. d. Tace: obmutesce. (spiritualibꝰ.
  - Terrę. Habacuk. ij. d. Sileat a facie dñi.
  - Insulę. Esa. xlj. a. Taceant ad me insulę.
  - Oculorū. Thren. ij. f. Meqꝫ taceat pupilla oculi.

Postea oñdit: quō ad cōfessionē ē inductꝰ: ꝛ p q̄. Primū ē flagellū dñi. a Quoniaꝫ die psperitatis. b Ac nocte/aduersitatis. Vel/Die ac nocte. i. assidue: c Grauata est super me/pēnam infligēdo. d Manus tua. Grauis est enim manꝰ dñi cū percutit. Unde dicitur/ Exo. xvij. c. q manus moysi erant graues. In lege enī puniebat sine misericordia. Unde Exo. xxj. c. Oculum pro oculo/dentem pro dente ꝛc. Leuis autem est manus dñi: quando dat bñficia temporalia. Unde. j. Esdrę vij. a. Dedit rex esdrę ꝓm manū dñi dei eius bonam sup euꝫ omnem petitionem eius. Manus dñi iam grauis erat super iob: quando a planta pedis vsqꝫ ad verticeꝫ capitis non erat in eo sanitas: amissis nihilominꝰ diuitijs ꝛ filijs ꝛ filiabꝰ suis: et tñ adhuc petebat eam aggrauari/dicens Job. vj. b. Soluat manū suam ꝛ succidat me. Hanc manū dicebat hieremias aggrauari/Thren. iij. a. In me vertit ꝛ conuertit manū suam tota die. j. Regꝫ. v. b. Aggrauata est manus dñi super acotos: qd interptat incēdētes: ꝛ significat corruptores alio/rūm per malum exemplum. Sup bonos non aggrauatur li/cet aliquādo tangat. Job. xix. c. Manus dñi tetigit me. Secundū est cognitio ꝓprię infirmitatis: Et hoc generat a primo:

Manꝰ dñi quādoqꝫ dicit grauis qnqꝫ leuis

Job. 2. b. Job. 1. d.

Unde primo premisit coniūctionē causalem/dicens: Quoniam die ac nocte grauata ē sup me manꝰ tua: Hic autem ponit consequēs: e Conuersus sum in erūna mea: id est ad cognoscendū erūnam ꝛ miseriā meā. Thren. iij. a. Ego vir videns paupertatē meam in virga indignatio/nis eius. Tertium est compūctio/quę ex his duobus genera/tur: Unde dicit: f Dum configitur spina: id est dum remordente conscientia / compunctio pungit cor ꝛ vulnerat vt sagitta siue spina. Unde Prouerb. xx. d. Liuor vulne/ris absterget mala: ꝛ plagę in secretioribꝰ ventris: id est con/scientię. Vel sic/Dum configitur spina: id est dum peccatum radicatur in corde. Per spinam enī peccatum intelli/git. Gen. iij. c. Terra tua spinas ꝛ tribulos germinabit tibi. Hęc spina ꝓfigit in corde p delectationē ꝛ cōsensum. Greg. Radices spinarum molles sunt: sed ex illa mollicie pferūt vn de pungāt. Et quāto peccatum plus crescit exterius per con/suetudinē: tanto solidius in corde figitur ꝛ radicatur ad mo/dum spinę. Unde peccatum consuetudinis difficile eradicat. Qd ostēdit dñs qui quatriduanū laçarum cū difficultate ma gna suscitauit: Job. xj. e. Unde illi qui pigri sunt ad eradicā/dum spinas istas dum nouella est plantatio earum: in breui multa spinarū copia occupantur. Prouer. xxiij. d. Per agꝫ hominis pigri trāsiui: ꝛ ecce totum repleuerant vrticę: ope/ruerant superficiē eius spinę. Scōm ergo istum modum le/gendi/est sensus huius versus: talis. Quoniā die ac noc/te grauata est super me manꝰ tua: vt supra expositum est. Conuersus sum/a peccato meo/ad te per pnitentiaꝫ: Dum configitur spina: id est dum adhuc nouū esset pec/catum/scilicet in plantatione: qd notat cum dicit: Dum cō/figitur spina/et non postq̄ confixa fuisset. Similis cōuer/sio notatur sup in Ps. Multiplicatę sunt infirmitates eorū Ps. 15. postea accelerauerūt. Vel sic: Dum configitur spina. s. dorsi: quę totum corpus erigit/ p qd superbia designatur: q̄ fracta incuruatur homo per humilitatē: Superbia autē ho/minem erigit contra deuꝫ. Job. xv. c. Cucurrit aduersus de/um erecto collo. Item spina/diuitiarū opulentia. Job. xxx. b. Esse sub sentibus delitias computabāt. Job. xxxj. d. Pro frumento oriatur mihi tribulus: ꝛ pro hordeo spina. Hanc maledictionē multi optant: vt p frumēto sacrę doctrinę oria/tur spina diuitiarum. Hiere. xij. c. Seminauerūt triticum et messuerūt spinas. Dū hęc spina configit: homo ad deū con/uertitur. Ex his autem sequitur confessio: de qua subiungit: g Delictum meum cognitū tibi feci: id est per con/fessionē tibi reuelaui. Et est hęc secūda pars: in qua cōmen/datur confessio multis modis. Primo/quia integra. Secun/do / quia premedita/ta. Tertio/quia vera. Quarto/quia accusa/toria. Quinto / quia propria. Sexto/quia satisfactoria. Osten/dit autem suam cōfes/sionem esse generalem ꝛ plenariam: id est integram: quia omne genus peccati confitetur / scilicet peccatū omissionis: De quo primo dicit: Delictum meum cognitum tibi feci. Et peccatū cōmissionis: de quo sequitur: h Et in/iusticiam meam non abscondi. Et hic est Liptote. q. d. imo reuelaui vt curarer. Greg. Si medicinam expectas: oportet vt vulnus detegas. Job. xxxj. d. Si abscondi quasi homo peccatum meū: supple male mihi accidat. Prouerb. xxviij. b. Qui abscondit scelera sua non dirigetur: qui au/tem confessus fuerit ꝛ reliquerit ea: misericordiā consequet. Sz qz difficile ē subito recolere oia pctā tam omissiōis q̄ cō/missa: ideo debet esse confessio premeditata. Unde bene se/quitur: i Dixi confitebor ꝛc. id est ex p̄habita delibe/ratione accessi ad confessionē. Esa. xxxviij. c. Recogitabo ti/bi omēs annos meos in amaritudine animę meę. Eccs. iij. a. Est tempus spargendi lapides ꝛ tempus colligendi. Lapi/des peccata significāt: quę spargunt/dum ante sacerdotē re/voluuntur per confessionē. Colligunt aūt/dum ante in corde sollicite recol untur.

a Qm̄ die ac nocte grauata ē
b sup me manus tua: conuersus
c sum i erūna mea dum configit
d spina. e Delictū meū cogni/
e tū tibi feci: ꝛ iniusticiā meaꝫ
f nō abscondi. Dixi confitebor

Notā conditiones cōfessionis De pe. dis. 1. c. fi.

Al. peccatum
Al. cognoui
Al. toperui
17. q. 1. c. qui bona
De pe. dis. 1. c. dixit et dis. 3. c. illud

sollicite recoluntur. Eccl.xlij.b. Quodcũq; trades numera ⁊
appende: datum ꝓo ⁊ acceptũ oẽ describe. Itẽ debet eẽ ꝓfes/
sio vera. Vñ dicit: **Confitebor.** i. simul corde ⁊ ore fatebor.
Nõ est enim mentiendũ in confessiõe/siue excusando siue in
accusando. Unde Eccl.iiij.c. Pro anima tua non confunda/
ris dicere verum. Et
ij.Cor.vj.b. In ver/
bo veritatis ⁊c. Itẽ de
bet esse accusatoria.
Unde dicit: a **Ad**
**uersum me.** Pro/
uerb.xviij.c. Justus
prius est accusator sui. **Aduersum me:** nõ aduersum deũ/
vt adam: non aduersũ fatum/ vt astronomus: non aduersũ
diabolum/ vt populus stultus: Sed **aduersum me:** vt da/
uid.ij.Regl.xxiiij.c. Ego sum qui peccaui ⁊ ego inique egi.
Postea determinat quid confitendũ sit/cum dicit: b **In/**
**iusticiam meam.** Peccata enim debemus cõfiteri sicut pub/
licanus: non iusticiam vt pharisęus: Lucl.xviij.c. Sic faciunt
hypocritę in confessione: celant peccata ⁊ bona dicunt: signi/
ficati per iacob/Gen.xxviij.c. Cuius mater pelliculas hędo/
rum circũdedit manibus eius: ⁊ colli nuda protexit. Sic mater
eorum. i. vanagloria quę pascit eos/ opera pęnitentię ꝓtendit
exterius. Et talibus qui veniũt ad confessionem/ posset dicere
sacerdos si bñ palparet eos: Vox quidem/ vox iacob est: sed
manus sunt esau. Item dicit: non quãcunq; **iniusticiã**/ sed
dicit/ **meã**/ nõ alienã: Sicut multi faciunt/ qui alioꝝ peccata
vel oblique dicũt/ cũ sua deberẽt dicere: Vel directe/ vt q̃ di/
cunt ita: malus ẽ ille vel ille: Oblique/ vt q̃ dicũt: ille fecit me
peccare/ vt adam dixit/ Gen.iij.c. Mulier quã dedisti mihi:
dedit mihi de ligno ⁊ comedi. q.d. ipsa me fecit peccare/ ⁊ tu
ipse qui dedisti mihi eam. Et retorquẽt q̃dam iniquitatez in
diabolum: vt qui dicunt/ diabolus decępit me: quidam in ꝓ/
ximũ/ vt dictum est: quidam in deum: qui dicunt se peccasse
deo permittẽte: vel dicunt se esse talis complexiõis aut con/
stellationis q̃ non possunt abstinere a peccato. Sed qui be/
ne vult confiteri/ dicit iniusticiam esse suam: quia liberum
arbitrium habet: q̃ nisi consenserit/ non peccabit. Unde di/
Ps.40. cit Aug. sup illud Ps. Ego dixi dñe miserere mei sana ani/
mam meaz qz peccaui tibi: Ego ego/ nõ fatum: non fortuna:
non diabolus. Item debet esse confessio satisfactoria. i. cum
ꝓposito emendãdi: Unde bene addit: c **Domino.** i. ad
honorem dñi/ scilicet vt seruiã ei decętero. Unde Josue.vij.
c. Fili da gloriam deo israel ⁊ confitere atq; indica mihi q̃d
feceris. Ex his autem omnibus sequit remissio peccati. Un/
de sequit: d **Et tu remisisti impietatẽ peccati mei:**
scilicet qz: **dixi** ⁊c. Unde.ij.Regl.xij.d. Dixit dauid ad na/
than: Peccaui dño. Et statim respondit ei nathan: Dñs trãs
tulit peccatũ tuũ a te. Et nota q̃ confessio vtilis est propter
multa. Primũ est id q̃ dixim/ scilicet quia per eam statim
dimittunt peccata. Secũdo/ quia cõfessio est vomitus vene/
ni diabolici. Eccl.xxxj.c. Si coactus fueris in edẽdo multũ:
surge e medio ⁊ vome ⁊ refrigerabit te. Sic enim homo q̃ co/
medit muscam/ non potest bene habere donec euomuerit eã:
sic est de peccato. Sed multi reuertunt ad vomitũ. ij.Pet.
ij.d. Contigit illis illud veri ꝓuerbij: Canis reuersus ad vo/
mitum ⁊ sus lota in volutabro luti. Tertio/ quia nisi peccatũ
detegatur hic per confessionẽ ad salutem: deus reuelabit il/
lud in futuro ad damnationẽ. ij.Regl.xij.c. Dixit dñs p na/
than ad dauid: Tu fecisti abscondite: ego ꝓo faciam verbum
istud in conspectu omnis israel: ⁊ ĩ conspectu solis. Quarto/
qz p confessionẽ fit hõ suspectus diabolo: ⁊ nõ audet ei ita cõ/
municare secreta sua. Eccl.xxvij.c. Qui denudat arcana
amici/ fidem perdit. Et post: Si denudaueris absconsa illi/
non psequeris post eum. e **Pro hac orabit.** Tertia
pars: in qua cõmendat pęnitentiã multiplicit. Primo/ quia
placet sanctis. Unde dicit: **Pro hac**/ scilicet remissiõe pec
catorũ suorum: f **Orabit ad te omnis sanctus:** vt
eam sibi a te valeat impetrare. Non enim certi sunt sancti de
sua iustificatione. j.Cor.iiij.a. Nihil mihi conscius sum: sed
non in hoc iustificatus sum. j. Joh.j.d. Si dixerimus quoniam
peccatũ non habemus: ipsi nos seducimus. Vel/ **Pro hac**
scilicet remissione peccatorũ proximi: **orabit** ⁊c. quia vt di/
cit beatus Greg. apud deum perfecte diluit ꝓria/ qui pie
plangit aliena. Et hoc: g **In tempore opportuno.** i. in
pręsenti vita. ij.Cor.
vj.a. Ecce nũc tempus
acceptabile: ecce nũc
dies salutis. Job.ix.a. 1.q.1.c.nõ
Operamini dũ dies sanat
est: venit enim nox qũ Al. † appropin/
nõ licet opari: tũc enim quabunt
post mortem non erit tempus orãdi: qz tũc nõ exaudiet dñs.
Unde Prouerb.j.d. Tunc inuocabũt me ⁊ non exaudiã ⁊c.
Matth.xxv.a. virginibus quę nimis tarde venerũt/ dictum
est: Amen dico vobis: nescio vos. Orabant ñ dicentes:
Aperi nobis: sed non in tempore opportuno: et ideo non fue/
runt exaudite. Propt hoc Gal. vlt.c. argumentat apostolus
dicens: Ergo dum tempus habemus: operemur bonũ ad omẽs
⁊c. Esa.lv.b. Quęrite dñm dum inueniri potest: inuocate eũ
dum ꝓpe est. Eccls.viij.a. Omni negocio tempus est ⁊ opor
tunitas. Vel/ **In tempe opportuno.** i. cũ homo habet ꝓ/
positũ relinquẽdi peccata: aliter enim non exauditur. Unde
Esa.j.d. Cum multiplicaueritis orationẽ/ non exaudiã: ma/
nus enim vestrę sanguine plenę sunt. Greg. Frustra pręmi/
um tribuit qui se a vitijs non compescit. Et alibi: Cum is q̃
displicet ad intercedendũ mittit: irati iudicis animus ad dete
riora ꝓuocatur. Secundo cõmẽdat pęnitentiã ex eo q̃ eius
oppositũ/ scilicet dissolutio ⁊ pctm deo displicet. Vñ addit:
h **Verũtñ in diluuio** ⁊c. Cõtinuatio. Licet orent san/
cti pro peccatis aliorum: tñ **in diluuio aquarũ multa/**
**rum.** i. in multitudine peccatorũ: i **Ad eum.** i. ad deum
k **Non approximabũt**/ peccatores. Quia vt dicitur in
Ps. Quis ascendet in montem dñi: aut quis stabit in loco Ps. 23.
sancto eius? Innocẽs manibus ⁊ mũdo corde. De hoc diluuio
Osee.iiij.a. Maledictũ ⁊ mendaciũ ⁊ homicidiũ ⁊ furtum ⁊
adulteriũ inũdauerũt. Et plura de hoc diluuio diximus su/
pra in h versu: Dñs diluuiũ inhabitare facit. Vel/ **Aqua/**
**rum multarum.** i. voluptatũ. Gen.xlix.a. Ruben effusus Ps. 28.
es sicut aqua/ scilicet in delitijs. Et in his: **ad eum non**
**approximabũt:** quia vt dicit Act.xiiij.d. Per multas
tribulationes oportet nos intrare in regnũ dei. Vel/ **Aqua**
**rum.** i. temporaliũ: quę fluũt sicut aqua. Sed q̃ñq; fluũt in
alueo q̃ñq; inundant. In alueo sunt: dum ad necessitatem
habentur: nec nimis amantur: Et q̃ sic habet/ bene ad deus
potest accedere. Exeũt autem alueum ⁊ fit diluuiũ: quando
ad supfluitatem sumunt: vel quando nimis amant. Et in h
diluuio: **ad eum non approximabũt:** Quia sicut dicit
dñs Matth.xix.c. Facilius est camelũ p foramẽ acus trãsire
q̃ diuitẽ intrare in regnũ celorũ. Vel/ **Non approxima/**
**bunt**/ etiam in ꝓsenti per ꝓtemplationẽ. Unde dicit Greg.
Tempaliũ dispensatiões tanto bonis grauiores sunt: quãto
ab intuitu eternorũ: vel ad modicũ euellũt. Ideo dicebat do/
minus Matth.vj.d. Nolite solliciti esse/ dicẽtes: quid man/
ducabimus aut quid bibemus aut quo operiemur: quęrite primũ
regnũ dei ⁊ iusticiã eius ⁊c. Vel/ **Aquarũ.** i. verborũ/ quę di/
cunt aqua. Prouer.xviij.c. Qui dimittit aquã caput ẽ iur/
giorũ. Hęc aq̃ infra alueũ ꝓtinet: dũ modestia sermõis seruã
tur. Inũdat aũt ⁊ fit diluuiũ: q̃ñ repagulũ modestię ⁊ discre
tionis amouet. Hoc diluuiũ timebat ille qui dicebat: Pone Ps. 140.
dñe custodiã ori meo: et ostiũ circũstantię labijs meis. Et in
hoc diluuio ad eũ nõ approximabũt: quia qui diluuiũ h pa/
titur/ ĩmũdus est. Leuit.xv.a. Vir q̃ patit fluxũ semis/ im/
mũdus erit. Et Nume.xix.c. Vas q̃ nõ habuerit operculũ
aut ligaturã desuper/ ĩmũdũ erit. Prouer. xiiij.c. Ubi ver/
ba sunt plurima: ibi frequenter egestas. Vel/ **In diluuio**
**aquarũ multarũ.** i. doctrinarũ: **Ad eũ non approxi/**
**mabũt:** quia frequent lrati a dño se elongãt p supbiã ⁊ am/
bitionẽ et alia vitia: ⁊ simplices ⁊ idiotę ad dñm approximãt
p vitę innocẽtiã ⁊ humilitatẽ. Ps. Qm̃ ñõ cognoui lrãturã Ps. 70.

introibo in potēcias dñi. Aug⁹. Ecce idiote ⁊ simplices rapi/
unt cęlum: ⁊ nos cū litterati nostris demergimur in infernū. Ter/
tio cōmendat pęnitentiā/in eo q̄ dñs est refugiū pęnitentiū.
a Tu es refugium meum ⁊c. s. fugienti de laqueis ⁊
Ps. 103. carcere diaboli. Ps. Petra refugiū herinaciis. i. christ⁹ pec/
catoribⁿ. b A tri/
Al. †mihi bulatione/tempta/
Al. †pressura tionis. c Quę cir
cumdedit me. Cū
Al. †redime enī homo ad pęniten/
tiam redit: tūc insur/
Al. †statuam git diabolus ꝓtra eū/
sicut pharao ꝓtra fili/
os israel egredientes ō
egypto: et tūc multi/
plicat exercitus dia/
Ps. 3. boli ꝓtra eū. Unde in Ps. Dñe quid multiplicati sunt q̄ tri/
bulant me: multi insurgūt aduersum me: Multi dicūt animę
meę: nō est salus ipsi in deo ei⁹: Tu aūt dñe suscęptor meus
es. Eccl. ij. a. Fili accedens ad seruitutem dei: sta in iustitia et
timore: ⁊ prępara aiam tuā ad temptationē. Quarto cōmen/
datur pęnitētia: qz refugiētes ad deū per pęnitentiā/non solū
securitatē aut tutelam in eo habent: ꝫ etiam gaudiū ⁊ exulta/
tionē. Unde subiūgit: d Exultatio mea/supple tu es. s.
per spem ⁊ ꝓsolationē. Non enī pęnitentes tm̄ affligunt one/
re pęnitentię: sed ⁊ reficiunt spe retributionis ęternę: dolent
gaudēdo ⁊ gaudent dolēdo. Prouerb. xiiij. b. Cor qd̄ nouit
amaritudinē animę suę/ in gaudio illius non miscebit alien⁹.
j. Esdrę. iij. d. Non poterat quisq̄ agnoscere vocem clamo/
ris lętantiū ⁊ vocem fletus. Et ideo cū dixit hic: Tu es ex/
ultatio mea/ vt notet q̄ risus suus dolori miscet: statim q̄si
dolens ⁊ timēs addit: e Erue me a circūdantib⁹ me:
id est libera me ab inimicis meis. s. dęmonib⁹/malis hoibus/
et peccatis/q̄ circūdederūt me vndiq̄ vt non euadam. Job
xix. b. Obsederūt in gyro tabernaculū meū. f Intellec/
tum tibi dabo. Quarta pars: in qua ponit lętus finis. Et
est responsio dñi ad pęnitentē qui sup̄ petierat: Erue me.
Et respondet dñs. Uere eruā: Intellectū tibi dabo: id
est noticiam p̄sentiū/vt ꝓtrāseas: ęternoꝝ bonoꝝ/vt ea appe/
tas ⁊ ad ea curras: ⁊ pęnarū/vt eas fugias: et tuū ipsi⁹/vt hu/
milieris ⁊ deo bona attribuas. Hic est intellect⁹ bonus: de q̄
Ps. 100. dicit in Ps. Intellect⁹ bonus oīb⁹ facientib⁹ eum. g Et
instruam te/ne in his quę noueris erres. Est ergo hęc dif/
ferentia inter hęc duo: Intellectū dabo: et instruā: quia
intellectū dat dñs ad cognoscendū: instruit autem ad operā/
Dñs dat intelle dum siue in opando. Dñs autem intellectū dat ⁊ instruit tri/
ctum et instruit bus modis p̄ncipalit: videlicet p̄ ispirationē/p p̄dicationē/p
tribus modis tribulationē. De primo/Job. iiij. c. Porro ad me dictum est
verbum absconditū: ⁊ quasi furtiue suscępit auris mea venas
susurrij eius. j. Job. ij. d. Non necesse habetis vt aliq̄s doce/
at vos: sed sicut vnctio eius docet vos de omnibus. De se/
Ps. 118. cundo in Ps. Declaratio sermonū tuoꝝ illuminat ⁊ intelle/
ctum dat paruulis. De tertio/ Esa. xxviij. e. Tm̄modo sola
vexatio dabit intellectū auditui. Job. xxxiij. c. Increpat p
dolorē in lectulo. Et ibi p̄mittit Job: Tunc aperit aures vi/
roꝝ/et erudiens eos instruit disciplina. Sic ergo dicit: In/
tellectū tibi dabo: et instruā te. Et hoc: h In via
hac qua gradieris. i. in omnib⁹ quę sūt in hac vita: vt sci/
as q̄ non sunt nisi via: deus autem finis: et ita non hęreas
eis/sed ꝓtranseas. Unde dicit Aug⁹. Deus finis est ⁊ termi/
nus/ad quem eundū ⁊ vbi īmorandū: quicquid aūt citra de/
Noticia supra um est/via est: in illa aūt non est īmorandū. Ista aūt noticia
dictoꝝ quattuor quattuor illoꝝ quę p̄dixim⁹. s. p̄sentiū/ęternoꝝ bonoꝝ/pęna/
reddit nos expe rum infernaliū/suū ipsius: in hac via nos reddit expeditos: fer
ditos: feruētes: uentes: timidos ⁊ sollicitos. Qui enī cognoscit p̄sentia/ꝓtēp/
timidos. ⁊ solli/ nit ea ⁊ relinq̄t: ꝫm illud Mat. iij. b. Dis q̄ viderit te resiliet
citos a te: et sic fit homo expeditus. Qui autem cognoscit ęterna bo/
na desiderat ea: et ita fit feruens. Qui aūt cognoscit pęnas:
horret eas: et sic fit timidus. Qui autem cognoscit seipsum ⁊
debilitatē suam: sollicitus fit: qz non ꝓfidit de sua fortitudine

Et de hoc est exemplū bonū in vetulis debilib⁹: quę q̄si va/
dunt in pegrinationē/ ita sunt sollicitę q̄ tantā dietam faciūt:
quātam viri fortes ⁊ eqtes. Dis ergo creatura via est ad de/
um: in q̄ nō est īmorādū: sed alacrit ambulādū: vt dic̄ Aug⁹.
Tm̄ brūs Bern. In via dei non ꝓgredi/regredi ē. i Fir/
mabo sup te ocu/
los meos: q̄si nō so/
lū instruam: sed ⁊ fir/ Al. †obstinabo
mabo ⁊c. Et notan/ Al. †esse
tur hic respect⁹ mise/
ricordię dei ⁊ custo/ Al. †freno et chamo
dia. Non enī dicit tm̄
ponam sup te oculos
meos: sed dic̄: firma/ Al. † apponam
bo. i. ponā ⁊ nō remo
uebo. Ps. Quia dñs Ps. 36.
amat iudiciū. i. pęnitētiā: in q̄ homo iudicat se: primo in cor/
de p ꝓtritionē: postea in ore dādo ꝓtra seipsum sentētiā in cō
fessiōe/ ⁊ exequit sentētiā iudicij i satisfactiōe. Et sic dic̄ Ps.
Quia dñs amat iudiciū istud ⁊ nō derelinquet sanctos suos:
in ęternū ꝓseruabunt. Et alibi: Oculi dñi sup iustos: Ita dic̄ Ps. 33.
hic: Firmabo sup te/pęnitentē: k Oculos meos. i.
gram ⁊ misericordiā meā tibi ꝓseruabo. Sap. iiij. c. Gia dei
et misericordia in sctos ei⁹: ⁊ respect⁹ ei⁹ sup electos illi⁹. Po/
stea monet alios vir iust⁹/ vt intellectū istū in se recipiant: et q̄
habent/non amittāt cum subiungit: l Nolite fieri sicut
equus ⁊ mulus. q. d. ex q̄ dñs vos rōnales fecit/ ⁊ intelle/
ctū dedit vobis: Ergo/ Nolite fieri/ irrōnales. m Sic
cut equ⁹ ⁊ mulus: q̄b⁹ nō est intellect⁹: qz brutā sūt:
Sed hūc honorē intelligite/q̄ dñs fec̄ vos rōnales ad imagi/
nē ⁊ similitudinē suā: et qd̄ firmat oculos suos sup vos. Eccl.
xvij. a. Deꝰ creauit de terra hoiem: et fm imaginez suā fecit
illū: et iterū conuertit illū in ipsam ⁊ vestiuit illū virtute. Econ/
trario dicit de malis in Ps. Nō cū in honore esset nō intel/ Ps. 48.
lexit: cōparat⁹ est iumentis insipiētib⁹ ⁊ similis factus est illis.
Hoc aūt fit q̄cipue i pctō carnis. Unde dixit angel⁹ Tob. vj.
d. In eos q̄ ꝓiugia ita suscipiūt vt deū a se ⁊ a sua mēte exclu
dant: ⁊ suę libidini ita vacāt sicut equus ⁊ mulus in quib⁹ nō
est intellect⁹: habet sup eos dęmoniū ptātem. Itē p equum
possum⁹ distincte intelligere apte peccātes. Equus enī vir te/ Per equū apte
netur/fortis est/luxuriosus ē/ sup̄b⁹: sessorē nō discernit: Per peccātes q̄ non
q̄s ꝓprietates diuersa genera pctōꝝ intelligunt. Per mulum
aūt hypocritę designant. Mulus enī ex nobili ⁊ ignobili ge
nerat: Ita in generatiōe hypocritę ꝓueniūt/nobile. s. op⁹ de
genere bonoꝝ: ⁊ ignobile. s. corrupta intētio: ⁊ ipsi semp nobi
litatē ostendūt ⁊ iactāt: ignobilitatē ꝗo abscondūt: Sic fabu/
lose narrat de mulo quē vulpes interrogauit/ de q̄ genere fue/
rat: et mulus rndit q̄ ꝓnepos erat magni equi regis hispa/
nię. Mō quero de pte dixit vulpes: sed de matre: et noluit in
dicare. Ita faciūt multi: Et morali/ vt dictū est/ ō hypocrit̄
quibus dicit dñs/ Matth. xxiij. c. Uę vobis scribę ⁊ phari/
sei hypocritę: qz similes estis sepulchris dealbatis q̄ a foris
parent hoib⁹ speciosa: intus aūt plena sūt ossib⁹ mortuoꝝ ⁊
omni spurcitia. Et etiā ad litterā q̄ semp noīant nobiliorē de
suo genere si q̄rat ō genere eoꝝ. Facta exhortatiōe ad pri/
mū/ vir iustus conuertit se ad orōnem ad deū p primo: vt si/
cut ipse per flagella ꝓuersus est ad dñm: ita dñs etiam flagel/
let peccatores: vt ipsi similit̄ ꝓuertant ad eum: Unde dicit:
n In chamo. i. minori tribulatione. o Et freno. i.
maiori ⁊ cogenitiori tribulatione. p Maxillas eoꝝ cō
stringe. i. sicut per frenū ⁊ chamū positū in maxillis equi ⁊
muli/coercent ⁊ ducunt: ita per minores ⁊ maiores tribulatio/
nes eos coerce: vt relicto inuio pctōꝝ/ sequant te per viam
pęnitentię: sicut ego/dicit iustus: q Eoꝝ/dico. r Qui
nō approximāt ad te: quia sūt in diluuio aquaꝝ: sicut p̄/
dictum est. In diluuio aquarū multarū ad eum nō
approximabunt. De hoc freno Esa. xxxvij. f. Et ponam
circulum in naribus tuis: ⁊ frenū in labijs tuis: ⁊ reducam te
in viam per quam venisti. Job. xl. d. Numquid pones circu/
lum in naribus eius: aut armilla pforabis maxillas eius?

a Multa flagella peccatoris. Istud continuat cuilibet prædictorum duorum versuum. Primo sic: Nolite fieri sicut equus et mulus ꝛc. quia / multa flagella pctoris / et in præsenti sunt / et in futuro erunt. Secundo sic: Maxillas eorum constringe ꝛc. quia / multa flagella pctoris: q. d. idéo te rogo vt tu verberes eos virga præsentis tribulationis: quia compatior eis super flagellis quæ patiuntur in præsenti / et patientur in futuro nisi conuertantur ad te.

a Multa flagella † peccatoris:
b † sperantem autem in domino
c misericordia circumdabit.
d Lætamini in domino et exultate

Multa / ergo / sunt flagella peccatoris / in præsenti. Primo eni flagellat a miseria contritionis suæ. Unde Eccl. xl. a. Occupatio magna creata est omnibus hominibus: et iugum graue super filios adam a die exitus de ventre matris eorum vsque in diem sepulturæ in matrem omnium ꝛc. Secundo flagellant a remorsu conscientiæ. Miere. ij. d. Arguet te malicia tua: et auersio tua increpabit te. Tertio ab inquietudine a dæmonibus illata. Miere. xvj. c. Seruietis ibi diis alienis die ac nocte qui non dabunt vobis requiem. Job. xxx. c. Qui me comedunt non dormiunt. Quarto a cogitationibus et sollicitudinibus. Exo. viij. c. Ecce ego immittam in te et in seruos tuos et in populum tuum et in domos tuas omne genus muscarum ꝛc. Ibi dicit Greg. Israel sabbatum accepit in munere: egypti percutit muscarum multitudine. Quinto ab amore diuitiarum / quæ dicunt spinæ a domino: Matth. xiij. c. Et quanto magis corda inserunt per amorem: tanto magis pungunt per dolorem. Pungunt quippe / cum acquiruntur per laborem: cum habent pungunt per timorem: cum perduntur pungunt per dolorem: quia cum labore acquirunt: cum timore possident: cum dolore amittunt. Unde Esa. xiiij. f. Erit babylon in possessione hericij. Job. xxx. a. Esse sub sentibus delitias computabant. Sexto ab alijs peccatoribus. Abacuk. j. d. Facies hominis quasi pisces maris: qui scilicet comedunt se inuicem. Item multa sunt flagella peccatoris in futuro. Prouerb. xix. d. Parata sunt derisoribus iudicia: et malei percutientes stultorum corporibus. Job. xxvij. d. Apprehendet eum quasi aqua inopia: nocte oppriment eum tempestas: tollet eum ventus vrens / et auferet: et velut turbo rapiet eum de loco suo ꝛc. Hic possunt notari et distingui diuersa flagella peccatoris. Et Job. xx. d. breuiter dicit de multitudine ista dicens: Omnis dolor irruet super eum. Sic ergo / multa flagella pctoris. Sed econtrario multa consolatio pœnitenti: Unde addit: b Sperantem autem in domino misericordia circumdabit: id est pœnitentem: qui præcedente merito pœnitentiæ suæ: futuram beatitudinem expectat: illum circumdabit misericordia. Nec tu dicit: sperantem / in meritis suis: sed sperantem in domino: quia sicut dicit beatus Greg. vita sanctorum succumbit si pietas dei desit. Hinc ergo c Misericordia circumdabit / vndique / in præsenti, protegendo eum: et ab hoste qui circuit quærens quem deuoret. j. Pet. vltimo. b. et a flagellis prædictis / quæ patiuntur mali in præsenti. Item / circumdabit / in futuro: quando misericordia domini introducet eum in illud gaudium: de quo Matth. xxv. b. Intra in gaudium domini tui: In quo misericordia dei circumdabit iustos: quia licet illud gaudium meruerit in hac vita: tum plus dabit quam meruerint. Unde dicit Hiero. In bonis meritum exceder clementia: Vel quia meriti fundamentum: id est fides et charitas / et alie virtutes ex misericordia pura habuerunt. Unde Roma. ix. d. Non est volentis neque currentis sed dei miserentis. Et quia ex dei misericordia fuit quod tam paruis meritis tantum præmium promisit: Unde Roma. viij. d. Non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam quæ reuelabit in nobis. Ex his concludit ergo: d Lætamini in domino et exultate iusti. Propter ista. s. quæ fient vobis: Lætamini / interius: f Et exultate / exterius: e In domino / non in vobis: Ab eo enim hæc expectatis g Iusti / non pctores: Quibus econtrario dicit Jaco. v. a. Agite nunc diuites / plorate bululantes in miseriis vestris quæ aduenient vobis. b Et gloriamini omnes recti corde: quia ipsa rectitudo cordis est gloria sanctorum. ij. Cor. j. c. Gloria nostra hæc est: testimonium conscientiæ nostræ. Cant. j. b. Recti diligunt te ꝛc. Exposi. psalmi. XXXII.

h Exultate iusti in domino. Titulus. In finem psalmus dauid. Titulus iste patet. In præcedenti psalmo egit apostolus de intellectu pœnitentis: In isto autem agit de generali intellectu / quod debemus intelligere dei omipotentia et iustitia / vt eum timeamus: et misericordias / vt in eo speremus: quia bonum placitum est domino super timentes eum: et in eis qui sperant super misericordia eius. Intentio autem eius apostoli in psalmo / nos ad laudem dei inuitare. Modus. Triplex est psalmus. Primo / iustos monet laudare deum. Secundo dicit beatos eos cultores dei: ibi: Beata gens. Tertio ostendit quod de prædicti sentiat: ibi: Ait nostra. Volens quasi propheta nos ad laudem inuitare / prius monet ad mentis exultationem quæ præcedit laudem et eructat. Unde dicit: Exultate: Et ostendit qui debeant exultare / dicens: Iusti: Et in quo dicit: In domino: h Exultate iusti / non iniusti: quia sicut dicit in Ps. Iniusti punient et semen impiorum peribit: iusti autem hereditabunt terram et inhabitabunt in seculum seculi super eam. Et ideo magis flendum est peccatoribus quam gaudendum. Unde Joel. j. b. Expgiscimini ebrij et flete: et hululate omnes qui bibitis vinum in dulcedine: quia perit ab ore vestro. Ebrij sunt peccatores qui de calice babylonis inebriant se: et bibunt vinum secularis iocunditatis in dulcedine: et perit ab ore eorum: quia antequam biberint vsque ad satietatem amittunt iocunditatem et inueniunt æternam calamitatem et miseriam. Unde de vino isto tpalis iocunditatis dicit Prouer. xxiij. d. Ne respicias vinum cum flauescit / cum splenduerit in vitro color eius. Vitrum est fragilis vita præsens quam cito frangit: et perit vinum. Et vrina periret penitus: Nam potius conuertit in venenum. Unde sequitur ibi Prouer. xxiij. d. Ingredit blande / sed in fine mordebit vt coluber: et sicut regulus venena diffundet. Exultate quam non iniusti: Sed i Iusti / Et h k In domino non in mundo. Phil. iiij. a. Gaudete in domino sp. Hæc enim exultatio sp durabit et h incipit. Sed gaudium mundi h incipit et h terminat: et iocundum non est amplectendum plus quam vmbra vel puncta. Unde Job. xx. a. Laus impiorum breuis / et gaudium hypocritæ adistar puncti. Et Prouer. xiiij. b. dicit: Extrema gaudij luctus occupat. Cum quam puncta non habeat extrema alia a medio: quia indiuisibile est: sedet quod gaudium istud in veritate non est gaudium domini / sed luctus. Unde ibi Prouer. xiiij. b. bum pmittit: Risus dolore miscebit. Jo bum dicit h: Exultate iusti in domino / non in mundo. Et notandum quod spualis lætitia ad quam nos inuitat: multiplicat.

Utilitatum spiritualis lætitiæ

- Prima est: quia vitam prolongat / et opa bona multiplicat. Prouer. xvij. d. Animus gaudens gratum floridam facit:
- Secunda est: quia erigit spum tristitiam exiccat ossa. cor hominis / et præstat audaciam spualem. Prouer. xv. b. Cor gaudens exhilarat faciem: in mero
- Tertia: quia præstat ro animi deijciet spus. fortitudinem. Nehemie. viij. c. Nolite contristari: gaudium eterni domini est fortitudo vra. i.
- Quarta: quia omnes gaudium habitum in domino. temptationes eliminat. Esa. xxx. g. In citharis et tympanis et in bellis præcipuis ex
- Quinta: quia confundit pugnabit eos. diabolum: quod significatum est. j. Regl. iiij. b. vbi dixerunt philistijm: Quæ nam est hæc vox clamoris magni in castris hebræorum: Et post dicit: Ingemuerunt dicentes: Ve nobis: non enim fuit tanta exultatio heri et nudiustertius.
- Sexta: quia facit obliuisci illatorum / dimissorum / peditorum. Unde Prouer. vltimo. a. Date siceram mœrentibus et vinum his qui amaro sunt animo: bibant et obliuiscant egestatis suæ et doloris
- Septima: quia facit sui non recordent amplius. abominari peccatum. Unde dicit Auctoritas. Gustato